

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τεράστια η ζημιά από τη φοροδιαφυγή

Tην απώλεια εσόδων από τη φοροδιαφυγή, η οποία προκαλεί ολοένα και μεγαλύτερη επιβολή φόρων, επισημαίνει η ΤτΕ σε ειδικό παράρτημα της Έκθεσής της. Ειδικότερα, με κάθε αύξηση των φορολογικών εσόδων κατά 1% του ΑΕΠ, μειώνεται το ΑΕΠ κατά 2,8% όταν υπάρχει παραοικονομία και κατά 1,5% όταν δεν υπάρχει παραοικονομία.

Η μεγαλύτερη μείωση του ΑΕΠ στην πρώτη περίπτωση οφείλεται στο γεγονός ότι η αύξηση της φορολογίας δημιουργεί κίνητρα για να «φουντώνει» η παραοικονομία.

Οι συνέπειες είναι πολύ μεγάλες από την πολιτική που ακολουθήθηκε όλα αυτά τα χρόνια, δηλαδή την έμφαση στους φόρους που φέρουν μεγάλες απώλειες στο ΑΕΠ σε καθεστώς υψηλής φοροδιαφυγής και έτσι δημιουργούν έναν φαύλο κύκλο ύφεσης και ανάγκης για νέα μέτρα.

13,5 δισ. ευρώ απώλεια ΑΕΠ

Η ΤτΕ υπολογίζει στα 13,5 δισ. ευρώ (7% του ΑΕΠ) την απώλεια ΑΕΠ λόγω φοροδιαφυγής και έμφασης στην πολιτική λήψης εισπρακτικών μέτρων αντί να περικοπούν δαπάνες. Έτσι γίνεται αντιληπτό, σύμφωνα με την ΤτΕ, ότι «έαν δεν υπήρχε παραοικονομία στην Ελλάδα, οι απαιτούμενες αυξήσεις των φορολογικών συντελεστών, προκειμένου να επιτευχθούν οι φορολογικοί στόχοι του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, θα ήταν σημαντικά μικρότερες». Τα αποτελέσματα υποδηλώνουν, σύμφωνα με την ΤτΕ, ότι όσο αυξάνεται το φορολογικό βάρος, τόσο αυξάνεται η απόκλιση στη μείωση του ΑΕΠ μεταξύ της οικονομίας όπου δεν υπάρχει παραοικονομία και της οικονομίας όπου δεν υπάρχει, οδηγώντας σε ακόμη μεγαλύτερο σφάλμα στις εκτιμήσεις των επιδράσεων της φορολογικής πολιτικής στο ΑΕΠ. Επομένως, εκτιμάται ότι «η υφεσιακή επίδραση της αύξησης της φορολογίας στο πλαίσιο της δημοσιονομικής προσαρμογής στην ελληνική οικονομία θα ήταν μικρότερη αν η παραοικονομία είχε ελεγχθεί αποτελεσματικά».

Ο ρόλος της παραοικονομίας

Η παραοικονομία αποτελεί βασικό προσδιοριστικό παράγοντα της επίδρασης της δημοσιονομικής πολιτικής στην οικονομική δραστηριότητα, αναφέρει η ΤτΕ. Όταν παραβλέπεται η ύπαρξη της παραοικονομίας στον σχεδιασμό της δημοσιονομικής πολιτικής, μπορεί να υπάρξει σημαντική υποεκτίμηση της επίδρασής της στο ΑΕΠ και την

απασχόληση και υπερεκτίμηση των φορολογικών εσόδων. «Ιδιαίτερα σε περιόδους δημοσιονομικής προσαρμογής, η ενσωμάτωση του ρόλου της παραοικονομίας είναι απαραίτητη, ώστε να υπάρχει σωστή επιλογή του μεγέθους και του μήγματος της δημοσιονομικής πολιτικής. Οι αισιόδοξες εκτιμήσεις στην αρχή της κρίσης χρέους για το μέγεθος και τη διάρκεια της ύφεσης της ελληνικής οικονομίας ενδεχομένως σχετίζονται και με την υποεκτίμηση του ρόλου της παραοικονομίας» επισημαίνει η ΤτΕ.

Εάν είχαν αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η παραοικονομία και η φοροδιαφυγή στην αρχή της κρίσης, τότε «η σωρευτική μείωση του ΑΕΠ λόγω του συνόλου των δημοσιονομικών μέτρων της περιόδου 2010-2015 θα μπορούσε να είναι μικρότερη κατά περίπου 7 ποσοστιαίες μονάδες του ΑΕΠ. Στην περίπτωση αυτή θα απαιτούνταν μικρότερες αυξήσεις φόρων και μειώσεις δαπανών για την επίτευξη των δημοσιονομικών στόχων. Παράλληλα, η ελληνική οικονομία θα κέρδιζε σε παραγωγικότητα από την πιο αποτελεσματική χρήση των παραγωγικών πόρων στην επίσημη οικονομία».

Πάταξη της φοροδιαφυγής

Μέτρα όπως η επιβολή αυστηρότερων κυρώσεων, η βελτίωση του φοροεισπρακτικού μηχανισμού, η εντατικοποίηση των ελέγχων για αδήλωτη εργασία και η πρώθηση των ηλεκτρονικών συναλλαγών είναι προς τη σωστή κατεύθυνση. Ωστόσο, λειτουργούν μόνον αποτρεπτικά και δεν θα οδηγήσουν μακροπρόθεσμα σε μείωση του μεγέθους της παραοικονομίας αν δεν συνοδευτούν από μια αλλαγή κατεύθυνσης της δημοσιονομικής πολιτικής προς ένα μίγμα που στηρίζεται κατά κύριο λόγο στη μείωση των δαπανών και δευτερευόντων στην αύξηση των φόρων, επισημαίνει η ΤτΕ.

Προς αυτή την κατεύθυνση θα μπορούσαν να συμβάλλουν δράσεις σχετικές με:

- την υποχρεωτική χρήση των ηλεκτρονικών συναλλαγών ως μέσου περιορισμού της φοροδιαφυγής και βελτίωσης της φορολογικής συμμόρφωσης,
- την εντατικοποίηση των φορολογικών ελέγχων,
- η άμεση εφαρμογή του ηλεκτρονικού περιουσιολογίου,
- την επέκταση του θεσμού των συμπράξεων δημόσιου-δικαιού τομέα (ΣΔΙΤ) σε τομείς όπως η παιδεία, η υγεία και η κοινωνική ασφάλιση,
- την ταχύτερη απορρόφηση των κοινοτικών πόρων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020,
- την κατάλληλη νομοθεσία για τις χρήσεις γης και
- την αποτελεσματικότερη λειτουργία του κράτους με συγχώνευση ή και κατάργηση φορέων.

